

ISSN 1849-9775

Planika

GLASILO SLOVENSKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA TRIGLAV SPLIT
SPLIT, MAREC 2020, LETO XXVIII. ŠT. 210

Planika

GLASILO SLOVENSKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA TRIGLAV SPLIT

GLASILO FINANCIRA URAD ZA
NARODNE MANJŠINE VLADE
REPUBLIKE HRVAŠKE

zanj Mag. Cveto Šušmelj

NASLOVNICA

Pomlad je tu!
Foto: Ivo Pervan

UREDNIKA

Vera HRGA

UREDNIŠKI ODBOR

Cveto ŠUŠMELJ
Nadežda ETEROVIĆ
Ivan KOSMOS

LEKTORICE IN PREVAJALKE

Vera HRGA
Dada ŠANTIĆ
Ana MATUSINOVIĆ

PRIPRAVA IN TISK

DES - Split
www.des.hr

NATISKANO

380 izvodov

RAZPORED AKTIVNOSTI

Ponedeljek: od 19.00 - 21.00 PEVSKI ZBOR
Torek: od 18.00 - 21.30 DOPOLNILNI POUK
Sreda: od 17.30 - 19.30 KLEKLJANJE ČIPKE
Četrtek: od 19.00 - 21.00 PEVSKI ZBOR
Petek: od 18.00 - 20.00 DRAMSKO LIT. URICE
Sobota: od 10.00 - 12.15 DOPOLNILNI
POUK IN OTROŠKE DELAVNICE

Uradne ure tajnice:

Vsak dan razen sobote, nedelje in praznikov od
8.00-12.00 ure

Društveni prostori so odprti vsak dan razen sobote,
nedelje in praznikov od 8.00-12.00 ure

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO TRIGLAV SPLIT

Šibenska 3, 21000 SPLIT, HRVAŠKA
Tel: 021 343 137, Fax: 021 321 434
Uradni mobitel: 091 150 44 98

E-mail: slovensko.drustvo.triglav@st.t-com.hr
skdtriglavsplit@gmail.com

www.triglav-split.hr

VSEBINA

IZ ŽIVLJENJA DRUŠTVA

- Novi veleposlanik RS na Hrvaškem prvič v Splitu3
- Praznik kulture 2020 v Splitu4
- Redni občni zbor 2020.....4
- Predstavitev kulturnega ustvarjanja narodnih
manjšin mesta Split5
- Kapljica veselja6
- Samostojna slikarska razstava Lidije Stehlik.....7
- Praznovali smo 8. marec – mednarodni
praznik žena.....8

POUK SLOVENŠČINE

- Miklavž tiho v hišo pride9
- Lepo je živeti v miru9
- Skrb za slovenščino v Splitu 10
- Poletne šole slovenščine 11
- Skodelica kave v slikanici 12

UTRINKI, RECEPTI, ŠALE

- 21. februar Mednarodni dan materinščine 13
- Predstavitev knjige dr. sc. Barbare Riman
«Slovenska društva u Hrvatskoj od
1886. do 1991. godine» 13
- Pust veselih ust..... 14
- Najden kos meteorita 15

VELEPOSLANIŠTVO REPUBLIKE SLOVENIJE NA HRVAŠKEM

Alagovićeva 30, 10000 Zagreb, Hrvatska
Tel: (+) 3851 6311 000, Fax: (+) 3851 61 77 236
Elektronska pošta: vzg@gov.si
Spletni naslov: <http://zagreb.veleposlanistvo.si>
Uradne ure so od ponedeljka do petka od 8.00 do 16.30.

Konzularni oddelek Veleposlanništva:

Tel: (+) 3851 631 1014, Fax: (+) 3851 468 0387
Uradne ure so ob ponedeljkih, sredo in petkih od 9.00 do 12.00.

GENERALNI KONZULAT REPUBLIKE SLOVENIJE v Splitu

Istarska 9, 21000 Split, Hrvatska
Tel/Fax: (+) 385 21 389 224
Elektronska pošta: generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr
G. Branko Roglič, častni generalni konzul

Uradne ure konzulata so od ponedeljka do petka od 9.00 do 13.00.

NOVI VELEPOSŁANIK RS NA HRVAŠKEM PRVIČ V SPLITU

Veleposlanik v Splitsko - dalmatinski županiji

Veleposlanik je obiskal naše društvo

Novi slovenski veleposlanik **Vojislav Šuc** je ob kulturnem prazniku obiskal Split in skupaj s Slovenci obeležil dan kulture, ki ga je tudi letos skrbno pripravilo Slovensko kulturno društvo Triglav Split. Ob svojem obisku si je ogledal prostore društva in se podrobneje seznanil z njegovim delovanjem, obiskal je tudi Konzulat RS, ki ga vodi generalni častni konzul **Branko Roglič**, se sestal z vodstvom Splitsko-dalmatinske županije in tudi z županom-gradonačelnikom **Androm Krstulovićem Oparo**. Dogovorili so se o nadaljnji krepitvi stikov

med slovenskimi in hrvaškimi gospodarstveniki.

Za topel sprejem se nam je lepo zahvalil.

Spoštovani mag. Cveto Šušmelj, predsednik SKD Triglav Split,

iskreno se Vam zahvaljujem za gostoljubje v času mojega obiska v Splitu. Vesel sem, da sem imel možnost ogledati si Vaše društvene prostore v Splitu. Zelo lepo smo skupaj obeležili slovenski kulturni praznik. Žal mi je, da smo na

predstavo prišli prepozno, za kar se Vam še enkrat iskreno opravičujem.

Posebno me veseli, da smo imeli po predstavi priložnost za druženje, ko smo se vsi bolje spoznali. Prepričan sem, da bomo odlično sodelovali tudi v prihodnje. Prosim Vas, da mojo zahvalo in pozdrave prenesete članom upravnega odbora društva, vodjem sekcij in ostalim članicam in članom SKD Triglav, ki odlično skrbijo za ohranjanje slovenske kulture, jezika in identitete v Splitu.

Vojislav Šuc
Veleposlanik

Prijetno druženje

PRAZNIK KULTURE 2020 V SPLITU

6. februar 2020 – osrednja predstava ob slovenskem državnem prazniku Dnevu kulture

Organizator: Slovensko kulturno društvo Triglav ob podpori Sveta za nacionalne manjšine Republike Hrvatske, Urada Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Mesta Split, Splitsko-dalmatinske županije in Generalnega konzulata RS v Splitu.

Monodrama: NAJ BO KONEC LEP

Avtor: Mohamed El Khatib

Režiser: Ivica Buljan

Igralec: Robert Waltl

Gradsko kazalište mladih Split, Trg republike 1

Trajanje: 90 minut

To so podatki, jasni, brezosebni. Navadno naštevaje. Na pogled nič posebno obetajočega. Tudi na odru ni ničesar, nobenih rekvizitov. V ozadju le črno-bela fotografija ženske z otrokom v naročju.

Na oder pride igralec, začne pripovedovati osebno zgodbo o svoji materi, ki jo je izgubil zelo mlad. Že to me povsem prevzame. Misli mi uhajajo na mojo 91-letno mamo, ki počasi usiha, se gasi, potem pa spet za trenutek zablešči nasmeš na njenem obrazu.

Ko Robert Waltl začne na tla zlagati liste papirja, oder naenkrat oživi. Prebirajoč datume, pisma, opazke, številke, igralec na oder pritegne vse polno drugih ljudi, poosebi mamo, očeta, prijatelje, znanke, zdravnike, bolniške sestre. Čeprav jih ni, so vendarle na odru. Bliža se materina smrt. Kako v tem kratkem preostalem času povedati vse, za kar si prej imel celo

življenje, a nisi nikoli utegnil odtrgati trenutka za to. Zaveš se, kako dragoceni so trenutki, ki jih preživiš skupaj s svojimi bližnjimi. Ali smo bili svojim staršem dobri otroci? Smo svojim otrokom dobri starši? Fotografija fantka in njegove mame, katere obraz je postopoma izgineval, dokler ni na njegovem mestu na koncu ostala samo še črna lisa. Waltlova in El Khatibova mama je izginila v tej črni lisi in tako postala metafora izpraznjene središča, sidrišča. Smrt matere je tako smrt nekega sveta, kjer so stvari še imele jasna imena, naše stiske pa svoje rituale.

NAJ BO KONEC LEP ni običajna predstava. Je ura in pol preizpraševanja, ki se ne neha, ko zastor pade. Je soočanje s strahom in bolečino, ki te skoraj ohromi. Če bi zmogla, bi jo pogledala še enkrat.

Ana Matusinović

REDNI OBČNI ZBOR 2020

19. 2. 20 ob 18. uri smo se člani društva zbrali na rednem letnem občnem zboru. Upali smo, tako rekoč nismo dovolili, da nam corona virus vpliva na kvorum. Lepo je bilo videti obraze, ki niso pogosto udeleženci dogajanj. Predsednik društva, mag. Šušmelj, se je najprej spomnil vseh preminulih članov društva, pozdravil prisotne ter v 15 minutni razlagi podal finančno poročilo in poročilo o

delovanju društva. Vedno več projektov je na voljo, mi se prijavljamo na vse. Društvo je vsekakor v finančnem plusu. Predsednica nadzornega odbora, gospa Irena Novak, je po nadzoru, ki je bil opravljen 10. 02. 20, podala poročilo. Meni, da je vse tako kot bi moralo biti. Opozorila je na manjše spremembe v izpolnjevanju potnih nalogov od 1. 9. 2019, ki jih vsekakor nameravamo upoštevati. Tudi letos

pričakujemo gostovanje dveh zborov iz Slovenije. Prvič nas je obiskal minister Vojislav Šuc, obeležili smo Kulturni praznik in Dan žena. Obeta se nam informatizacija prostorov društva. Vsi člani so še enkrat povabljeni naj se deklarirajo kot Slovenci, ter da se redno udeležujejo dogajanj v organizaciji društva. Po končanem zboru smo se družili ob miškah in belem vinu. Tako kot po navadi. Zapeli smo in se družili še dolgo v noč.

Ana Božulić

PREDSTAVITEV KULTURNEGA USTVARJANJA NARODNIH MANJŠIN MESTA SPLIT

skupine Vera Hrga in Ana Šušmelj sta se predstavili s poezijo Franceta Prešerna in Miroslava Vilharja.

Prireditev je povezovala Lidija Šegvić.

Jubilejne prireditve so se udeležili tudi visoki gostje, med ostalimi župan Splitsko-dalmatinske županije **Blaženko Boban** in v imenu splitskega župana Andre Krstulovića

Desetega decembra 2019 je ob Mednarodnem dnevu človekovih pravic v Domu HV "General Ivo Jelić" na splitskem Poljudu že desetič potekala PREDSTAVITEV KULTURNEGA USTVARJANJA NARODNIH MANJŠIN MESTA SPLIT, v organizaciji Koordinacij svetov in predstavnikov narodnih manjšin Mesta Split in Splitsko-dalmatinske županije ter pod pokroviteljstvom Mesta Split in Splitsko-dalmatinske županije.

V okviru dvournega programa, v katerem je sodelovalo več kot sto nastopajočih, so se predstavili: Srbsko kulturno društvo PROSVJETA, Rusko kulturno društvo IZVOR, Makedonsko

kulturno društvo MAKEDONIJA, Demokratična zveza Madžarov na Hrvaškem - Združenje Splitsko-dalmatinske županije, Novi madžarski kulturni center, Slovensko kulturno društvo TRIGLAV, Makedonsko kulturno društvo STOBI, Bošnjaško kulturno društvo PREPOROD, Skupnost Črnogorcev Split in Makedonski kulturni center Split.

V imenu Slovenske narodne manjšine so nastopili Mešani pevski zbor in dramsko-recitatorska skupina SKD Triglav Split. Pod dirigentsko palico Tatjanje Kurajica je zbor zapel Luna sije, Kaletu moja draga, Po jezeru in Milost. Članici dramsko-recitatorske

Opere mestni svetnik in dosedanjí predsednik Odbora za delo z narodnimi manjšinami **Tonći Blažević**.

V govoru je g. Blažević poudaril, da je prireditev kulturne ustvarjalnosti narodnih manjšin dogodek, ki spodbuja kulturno raznolikost in bogastvo. "Mesto Split je veselo in ponosno, da ohranjate in promovirate lastno dediščino, jo združujete in implementirate /oplemenjujete/ v okolje, ki je vaš dom, in tako bogatite vse nas, naše mesto in skupnost."

V atriju Doma so obiskovalci lahko uživali v ogledu naše bogate stojnice, kjer so bila razstavljena dela klekljarske, likovne in keramične skupine ter časopis Planika.

Naša Gabi je v slovenski narodni noši z nasmehom in ljubeznivo odgovarjala na vsa vprašanja o skoraj tridesetletni zgodovini in delovanju SKD TRIGLAV.

Hvala vsem, ki ste z veliko energije, volje in ljubezni, še enkrat prispevali k lepi predstavitvi slovenske skupnosti v Splitu.

Nadežda Eterović

KAPLJICA VESELJA

Zenta

V decembru naš pevski zbor Triglav tradicionalno nastopa v domovih za ostarele in nemočne osebe v Splitu, in sicer v domu Vukovarska in Zenta.

Z veseljem in pričakovanjem!

Domovi za ostarele so danes med najbolj iskanimi ustanovami, saj vse več starostnikov potrebuje stacionarno zaščito.

Praznični december je mesec poln pričakovanj in razburjenosti, posebej

pa je to čas in priložnost za izkazovanje ljubezni, hvaležnosti našim babicam, dedkom, staršem in prijateljem.

Vedno se z velikim veseljem pripravljamo na trenutke, ko lahko našim ostarelim vsaj za hip odvrnemo pozornost od vsakdanjosti.

V dobrem enournem programu, izpolnjenim s pesmijo, šalo in recitacijami smo vsi samo osebe, ki potrebujejo drug drugega, vsem je najpotrebnejša ljubezen, solidarnost in pozornost.

Srečanje s starejšimi je vedno rušenje predsodkov, je potrditev razmišljanj, da so starejši ljudje, 80-letniki, lahko še kako mladi po duhu.

Skrbno pripravimo božični in novoletni seznam pesmi, ki ga naši prijatelji v domu s ploskanjem, veseljem in nekateri s solzami v očeh spremljajo, naša srca in duše pa napolnijo z zadovoljstvom.

Srečni smo, da smo prinesli delček radosti in veselja, pa včasih nehote glasneje zapojemo, ampak tukaj je naša Tanja, ki vse to umiri in Vera, ki nas s svojim iskrenim humorjem ter lepo recitacijo popelje v neki drugačen svet.

S pesmijo jih spomnimo na ozke kale, cviče, tiramole, angele in zvezde na nebu, na božični mir, trenutek svetosti in sreče, prihod Odrešenika in novega leta.

Zaželimo jim veliko zdravja, vseh dobrot v upanju, da se spet srečamo naslednje leto in jim znova prinesemo delček razpoloženja.

Ob „Vjeruj u ljubav“ vsi skupaj verjamemo, da ljubezen in dobrota premagajo vse, zato

„Radujte se narodi“!

Pa nasvidenje naslednjega decembra.

Ana Šušmelj

Vukovarska

SAMOSTOJNA SLIKARSKA RAZSTAVA LIDIJE STEHLIK

18. decembra smo se člani društva zbrali, da se poslovimo od starega leta. Kot vedno je bil tudi za ta dogodek pripravljen kulturni program.

MePZ našega društva je odpel nekaj pesmi, a Lidiya Stehlik se nam je predstavila kot solistka in zapela priložnostno pesem O HOLY NIGHT. Sodeloval je tudi dramska skupina, Ana Matusinović je recitirala pesem Tonija Vederberga Novoletna.

Glavni dogodek večernega programa pa je bila I. samostojna slikarska razstava naše članice Lidiye Stehlik. Lidiya je članica našega društva že 13 let, s slikanjem pa se je začela ukvarjati pred dvema letoma. Do sedaj je

dvakrat sodelovala na skupnih razstavah in bila udeleženka dveh slikarskih kolonij v Tuzli.

Tokrat se prvič predstavlja samostojno. Ponudila nam je na ogled 14 slik v stilu realizma in v treh slikarskih tehnikah; v temperi, akrilu in suhem pastelu. Razstava ni bila strogo tematska, a jo vseeno lahko razdelimo v štiri teme:

Letni časi: pomlad, poletje, jesen in zima. Lidiya ni Slovenka, toda Slovenijo ima zelo rada, s pevskim zborom je obšla celo Slovenijo. Predstavila jo je s tremi slikami: Bled, Bohinj in Robanov Kot (Logarska Dolina).

Za Lidiyo vemo da rada pleše. Je dolgoletna članica plesnega kluba

LAMBADA, pa je naslednja skupina štirih slik posvečena plesu.

Na koncu pa še tri slike njene rodne Dalmacije.

Kot vodja slikarske skupine našega društva sem jaz spregovoril nekaj o Lidiji kot slikarki in njenih lepih slikah.

Vsi prisotni so bili prijetno presenečeni nad njeno predstavitvijo. Verjamem, da bomo tudi v naslednjih razstavah lahko uživali v njenih delih, morda v neki novi tehniki slikanja.

Ob prigrizku in kozarčku vina smo potem drug drugemu zaželeli uspešno in srečno prihajajoče novo leto.

Ivan Kosmos

PRAZNOVALI SMO 8. MAREC – MEDNARODNI PRAZNIK ŽENA

V našem društvu tradicionalno vsako leto praznujemo mednarodni praznik, dan žena.

Tako je bilo tudi v četrtek, 5. marca. S prireditvijo, namenjeno našim lepšim in boljšim polovicam, smo sicer malo pohiteli, no vseeno je bilo lepo in veselo. Zbralo se je kar lepo število naših članic in članov.

Kot po navadi je bil prvi govornik predsednik društva Cveto Šušmelj, pozdravil je vse prisotne in vsem ženam zaželel srečen in vesel njihov praznik.

Naš MePZ je olepšal prireditev s tremi priložnostnimi pesmimi, potem pa sta nastopili recitatorki naše dramske skupine, Vera Hrga je recitala Jeseninovo Materino pismo, Ana Matusinović pa Grafenauerjevo Mama je od vseh ljudi najboljša na svetu.

Glavni dogodek prireditve je bila skupinska slikarska razstava slikarske sekcije društva. Sodelovalo je 7 slikarjev, mogoče bi bilo bolj pošteno reči slikark, saj je sodelovalo kar pet žensk in samo dva moška. Na ogled smo postavili 18 slik. Motivi razstavljenih

Žene in vrtnice

eksponatov so zelo raznovrstni, lepi in zanimivi, prav tako tudi tehnika, saj so izdelani v olju, akrilu, pastelih, oglju, kreda, zemlji in topljenem vosku – enkavstiki. Ob tako veliki raznovrstnosti na ogled ponujenih slik bi pravi zgodovinar umetnosti morda govoril vsaj dve uri, jaz pa sem, kot vodja sekcije, to omejil na kratkih pet minut. Od veliko prisotnih sem slišal pohvalne in lepe besede za naše slike.

Po ogledu razstave je naš predsednik poskrbel za mali znak pozornosti in vsaki pripadnici ženskega rodu podaril rdečo vrtnico.

Naše druženje se je nadaljevalo ob kozarčku in sladicah, pa tudi sproščena pesem se je slišala.

Skratka, bilo nam je lepo.

I. Kosmos

Enkavstika je slikarska tehnika, znana tudi kot slikanje z vročim voskom, pri čemer se uporablja ogrevan čebelji vosek, ki so mu dodani barvni pigmenti, ki so odporni na temperaturo (kadmium za rumene in rdeče tone, oker, caput mortum, naravna umbra, kromoksid zelena, kobalt, ultramarin in mars črna). Tekočina ali pasta se nato nanese na površinsko pripravljen les, lahko pa tudi platno, papir, zid in druge materiale. Poleg čebeljega voska se lahko uporablja številne druge recepte, tudi druge vrste voskov, smole dreves iz družine dipterokarpov, laneno olje ali druge sestavine.

Za oblikovanje barve in voska, tako hladne kot segrete, se uporablja kovinska orodja in posebne ščetke. Danes so ta orodja toplotne svetilke, toplotne pištole in drugi načini uporabe toplote, ki omogočajo umetnikom, da se podaljša čas, ki ga imajo za delo z materialom.

»Ko zaspijo stare hiše....«

MIKLAVŽ TIHO V HIŠO PRIDE

Pa je prišel naš dobri Miklavž. Skupaj z nami se je veselil in pel ob muzikalu Maček Muri, v odlični izvedbi otrok pouka slovenščine, v režiji tete Vivere in timske sodelovanju dragih staršev, naše šivilje Davorke, ob podpori SKD Triglav.

Uprizorili smo eno od najlepših uglasbenih pesniških zbirk na Slovenskem, Mačka Murija. Generacije in generacije smo zrastle ob pravljici Kajetana Koviča Maček Muri, ki je stara približno 38 let.

Na nastop smo se pridno pripravljali kar nekaj časa. V muzikalu so ob glasbenih spotih, v izvedbi Nece Falk in ilustracijah Jelke Reichman, sodelovali vsi učenci pouka. Mačka Murija je izjemno uspešno odigral, odplesal, odmijavkal naš »glumac« Duje Domljanović, njegovo šarmantno Muco Maco prisrčna Tonka Škugor,

njeno prijateljico Muco Mico Paula Mikačič, njene otročičke mucke Toma Štolta Frakič, Roko Novak in Karlo Domljanović, mestnega Župana resni gospod s kravato Jerko Majić a spretno točajko Lizo Leona Vukas. Ne boste verjeli, da nam je pri delu z računalnikom pomagal sam Miklavžev parkelj/torej le niso vsi parklji hudobni vražički?/

Vsi prisotni, posebno naš dragi gost Miklavž, so v domiselni uprizoritvi, v talentiranih igralcih in v njihovi razigranosti zares uživali, prav tako kot tudi sami izvajalci, ki so bili nagrajeni z gromkim aplavzom, potem pa še z Miklavževimi darili.

Res sem ponosna na vse vas! Vaša

Vivera Hrga

Naš Duje tudi globoko razmišlja in lepo piše

LEPO JE ŽIVETI V MIRU

Ah mir, to je nekaj česar nisem imel rad v vrtcu, a sedaj ga imam rad. Mislim to, ko delaš nered po hiši pa ti starši rečejo - hočemo mir.

Da sedaj je to drugačen mir....Tisti, zaradi katerega bi zajokal.

Namreč tedaj se spomnim besed: Vukovar, Domovinska vojna, Hrvaška, Srbija, družine, ranjenci, pogrešani, agresija... Da, da. Kako smo trpeli v tej vojni. Koliko nas je pobitih. Ali tu je mesto, mesto heroj – Vukovar, Mesto, ki se je predalo, da bi rešilo RH...

Pa se vrnimo na temo – mir. Torej če bi svet bil mirno mesto, brez vojn in nasilja. Potem bi bilo vse tako lepo.

Duje Domljanović

SKRB ZA SLOVENŠČINO V SPLITU

Konec februarja sta dopolnilni pouk slovenščine v Splitu obiskala višja svetovalka Zavoda za šolstvo RS, gospa Eva Jurman in predstavnik Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, gospod Roman M. Gruden.

Ob prihodu sta se v daljšem pogovoru s predsednikom društva mag. Cvetom Šušmeljem in učiteljico Vero Hrga seznanila z vsemi oblikami dolgoletnega delovanja društva in dobro vpetostjo dopolnilnega pouka slovenščine in skrbi za ohranjanje jezika in kulture v njegovo obstojnost.

V soboto zjutraj sta prisostvovala pouku, ki poteka ob sobotah za prvo in drugo starostno raven.

Našim otrokom so gledališki nastopi zelo pri srcu in prav vsi tu lahko pokažejo svoj talent ter uspešno krepijo znanje slovenskega jezika. Učenci so se najprej predstavili z muzikalom Maček Muri, kjer so nas maček Duje in muca Tonka ter vsi ostali mački veselo preselili v mačji svet. Potem sta nam Roko in Toma pokazala kako se je mogoče imen in značilnosti mesecev naučiti s pomočjo kamišibaja. Letne

čase so vsi skupaj predstavili z znanimi slovenskimi ljudskimi pesmicami, risbe v kamišibaju pa narisali sami. V slovenski ljudski pravljici o Mojci Pokrajculji smo se srečali z gozdnimi živalmi, njihovimi značilnostmi, poklici, pravljico pa je na svojstven način interpretiral naš talentirani Duje, prelepe pravljичne like pa narisala Yasmine, katere izvrstni portreti velikih Slovencev so na ogled v prostorih društva. Maturantki Yasmine in Lea, udeleženci pouka v skupini odraslih začetnikov, sta v intervjuju povedali nekaj več o sebi, Yasmine je opisala svojo kratko življenjsko pot in učenje jezikov od Amerike, preko Slovenije do Hrvaške in njeno sedanjo odločitev za študij v Ljubljani.

V koristnem in prisrčnem pogovoru z gostoma iz Slovenije smo potem lahko povprašali in izvedeli še marsikaj.

Iskreno se zahvaljujemo za obisk, za vso skrb in podporo, ki jo Ministrstvo in Zavod vsa ta dolga leta dajeta nam učiteljem in udeležencem dopolnilnega pouka v Splitu in po svetu.

Obljubljamo, da bomo še naprej ohranjali slovensko besedo in srčno krepili ljubezen do naše prelepe Slovenije.

Vera Hrga

Gosta sta nam po obisku poslala vzpodbujajoče misli

Konec tedna sva se polna lepih vtisov vrnila z obiska dopolnilnega pouka slovenščine v Splitu. Veseli naju, da je pouk že vrsto let uspešno vpet v delovanje Slovenskega kulturnega

društva Triglav Split, ki s svojim raznolikim delovanjem povezuje slovensko skupnost in s tem prispeva k ohranjanju slovenske besede v tem delu Dalmacije.

Ob obisku društva sva videla, da med člani društva, mlajšimi in starejšimi udeleženci pouka, učiteljico ter starši poteka intenzivno ter hkrati sproščeno sodelovanje. Spodbudno je, da pouk obiskuje tudi veliko mladih, ki so pod vodstvom učiteljice

Vere Hrge pripravili odlični kulturni program in s tem pokazali, da se pri pouku slovenščine ne učijo le jezika, pač pa spoznavajo tudi slovensko kulturno dediščino, književnost – različne pesmi in pravljice, seznanjajo se z gledališčem in razvijajo svojo ustvarjalnost, obeležujejo slovenske praznike in še bi lahko naštevale. Skozi predstavljene dejavnosti in suveren nastop so učenci izkazali pozitiven odnos do slovenskega jezika in kulture, kar je gotovo tudi zasluga

dolgoletne učiteljice gospe Hrge, ki s svojo strokovnostjo, srčnostjo in poslušom za mlade spodbuja učence k usvajanju jezika, širjenju besednega zaklada in jim skozi različne dejavnosti zna privzgojiti tudi ljubezen do domovine.

Želela bi, da učenci še naprej tako zavzeto obiskujejo pouk, preberejo kakšno slovensko knjigo, otroško ali mladinsko revijo in s starši, sorodniki ali prijatelji čim bolj pogosto govorijo

v slovenščini. Zahvaljujeva se tudi predsedniku društva gospodu Cvetu Šušmelju za vso pozitivno naravnost in podporo, ki jo nudi pouku.

Še enkrat bi se želela zahvaliti za uspešno organizacijo obiska dopolnilnega pouka slovenščine v Splitu, za topel in prijazen sprejem ter vse male pozornosti, ki ste nama jih izkazali. Obisk bova gotovo ohranila v lepem spominu.

Eva Jurman in Roman M. Gruden

POLETNE ŠOLE SLOVENŠČINE

Za MLADE od 13 do 17 let Center za slovenščino v Ljubljani organizira mladinsko poletno šolo, ROK ZA PROŠNJO ZA ŠTIPENDIJO je 15. MAREC: <https://centerslo.si/.../mladinska-poletna-sola-slovenscine-.../>

Za OTROKE OD 10 do 15 LET pa sta letos dve možnosti: poletna šola slovenščine v Tolminu (org. ZRSŠ in CŠOD) ter tabor Slovenščina malo drugače (org. Slovenska izseljenska matica). Prijave bodo možne aprila, maja.

Vabilo za tabor za otroke bo poslal tudi Svetovni slovenski kongres.

Za MLADE 18 + in ODRASLE poletna šola v Ljubljani, ROK ZA PROŠNJO ZA ŠTIPENDIJO je 15. MAREC <https://centerslo.si/tecaji-za-odrasle/sole/poletna-sola/>

In v Kopru za MLADE 15+ in ODRASLE, informacija za 2020 še ni objavljena, tu je lanska: <http://www.fhs.upr.si/sl/poletne-sole/halo>

SKODELICA KAVE V SLIKANICI: IZVIRNO CANKARJEVO BESEDILO PRVIČ V CELOTI V SLIKANIŠKI OBLIKI

»Ivana Cankarja (verjetno) poznamo. Njegovo skodelico kave, ki mu ne prinese užitka, pač pa le grenak občutek krivde, tudi. Ampak videti Cankarja in njegovo Skodelico je nekaj drugega. Za to priložnost je poskrbel mojster ilustracij Peter Škerl, nastala pa je vrhunska knjiga za tiste, ki Cankarja poznajo, in one, ki ga (še) ne,« piše na platnici v slikanici upodobljene slovite Cankarjeve črtice Skodelica kave. Slikanica je izšla pri založbi Miš v dvojezični, slovensko-angleški izdaji.

Cankarjeva mati, katere podoba se ni ohranila v nobeni obliki, se tudi v slikanici pojavi le enkrat, takrat, ko z žarečimi očmi prinese kavo sinu. Ilustracije Peter Škerl

Ilustracije se odrasli udeleženci pouka slovenščine opisali takole

Bila je noč, ko se je prvič vrnil domov. Cesta je bila pusta, temna, enako tudi njegove misli, obremenjene z nezadovoljstvom, grenkobo, bedo in trpljenjem. Hodil je počasi navzgor, misleč kako ga čaka stara in utrujena mati, bolna od skrbi in siromaščine. Kos kruha in skodelica kave sta mu bili v mislih.

Pogosto je ležal ves nejevoljen in nesrečen, da je sploh doma. Včasih ni mogel zaspati. Sredi noči je znal zagledati mater, kako sedi pri mizi in ihti. Nič je ni vprašal, ni ga zanimalo, kaj jo teži. Kar obrnil se je k zidu in se pokril po glavi.

Enkrat, ko je ležal na podstrešju, je rekel materi da si želi kave, a vedel je, da v hiši ni niti črnega kruha. Čez nekaj časa je zaslišal tihe korake po stopnicah. Zagledal je mater kako počasi nosi skodelico kave. Videl je kako ji v laseh igra ozki pramen opoldanskega sonca, videl je nasmeh na njenih ustnicah in luč ki je sijala v njenih očeh. Zlovoljno je rekel, da zdaj ne mara kave in naj ga pusti pri miru.

Pa še nekaj bolj vedrega

Ko smo se pri pouku za odrasle udeležence pogovarjali o življenjskih vrednotah in ciljih; kaj koga osrečuje, kaj žalosti, kako doživljajo samoto, kaj počnejo v prostem čas, kaj radi berejo itd., je naš moški predstavnik gladko zaključil:

»Rad berem fige«.

21. FEBRUAR MEDNARODNI DAN MATERINŠČINE

»Meje mojega jezika so meje moje-
ga sveta,« /L. Wittgenstein

Vse, česar se človek v življenju nauči, vse to stoji na temeljih besed in črk.

Materinščina napravi človeka za pripadnika tega ali onega naroda.

Prida mu identiteto, kulturo, občutek pripadnosti, odpre mu vrata v svet, k drugim jezikom, k drugim narodom, novim spoznanjem.

Materinščine se naučimo od staršev

Materinščina ali materni jezik je jezik, v ki se ga v zgodnjem otroštvu

od svojih staršev naučimo prvega, v katerem se izražamo jasneje in lažje kakor v katerem koli drugem jeziku.

Je jezik, v katerem razmišljamo, v katerem izrečemo najresnejše stvari, pomembne besede, ki ne bi imele tolikšne vrednosti in pomena, ko bi bile izgovorjene v katerem koli drugem jeziku.

Slovenščina je jezik, ki ga Slovenci edini na tem svetu resnično čutimo, in čeprav ga tudi ljudje drugih narodnosti morda razumejo, ne začutijo, kako drugače je, če namesto:

»I love you« rečeš »ljubim te.«

Bangladeški študentje, ki so se zavedali pomembnosti maternega jezika,

so 21. februarja 1952 protestno zahtevali uradno rabo njihovega maternega jezika, bengalščine, v Bangladešu. V spomin na pet ubitih in stotine poškodovanih v protestu je UNESCO leta 1999 razglasil 21. februar za svetovni dan materinščine, prvič pa smo ga po vsem svetu obeležili leta 2000.

PREDSTAVITEV KNJIGE DR. SC. BARBARE RIMAN «SLOVENSKA DRUŠTVA U HRVATSKOJ OD 1886. DO 1991. GODINE»

V februarja predstavljena knjiga "Slovenska društva u Hrvatskoj od 1886. do 1991. godine", znanstvena študija **Barbare Riman**, voditeljice reške podružnice Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani in predsednice zveze Slovenskih društev na Hrvaškem.

Predstavitve so se udeležili minister za Slovence v zamejstvu in po svetu, **Peter Jožef Česnik**, ter poreški župan, **Loris Peršurić**, a knjigo so številnim prisotnim predstavili sama avtorica, predsednik Sveta slovenske nacionalne manjšine Primorsko-goranske županije, **Vasja Simonič**, ter predsednik Slovenskega kulturno prosvetnega društva „Snežnik“ iz Lovrana, v imenu izdajatelja pa kot recenzent knjige, **Darko Dukovski**, redni profesor na Filozofski fakulteti na Reki.

Znanstvena študija v hrvaščini je polna zanimivih podatkov o številnih / 53/ slovenskih društvih na Hrvaškem in obsega okoli 300 strani. Naklada je

majhna, načrtuje se še izdaja prevoda v slovenščini.

Barbara Riman je v raziskovanjih prepotovala Hrvaško, a največ podatkov našla v starih hrvaških in slovenskih časopisih. Knjiga ne predstavlja samo zgodovine Slovencev na Hrvaškem, temveč tudi delček hrvaške zgodovine, katere sestavnica so skozi čas tudi Slovenci.

Knjiga spremlja razvoj nacionalne zavesti Slovencev, raziskuje razlog njihovega zapuščanje dežele, motive, ki so jih vodili ob odselitvi.

Darko Dukovski v predstavljanju knjige govori o društvih in razlaga, da med slovenskim društvu ni obstajal

unificirani način delovanja. Ni bilo določeno ali naj bi bil zaprti, getoizirani, da bi na ta način ohranili svoj jezik, kulturo, folkloro, nošnje, književnost in drugo ali pa naj bi bila društva odprta za vse, kar bi omogočalo koristne izmenjave z vrednotami krajev kjer obstajajo, s kulturo Hrvaške. Poudarja tisto najpomembnejše, da so društva vselej predstavljala most med dvema narodoma, most, ki ga je potrebno negovati in s tem dokazovati, da lahko obstajajo na enem prostoru tudi druge kulture.

Minister Česnik pa je bil zaskrbljen ob dejstvu, da slovenska društva na Hrvaškem in tudi po svetu izumirajo in da druga in tretja generacija Slovencev ne razmišlja več tako kot njihovi predniki, zato poudarja, da na mladih ostaja svet in da morajo prav oni podvzeti nove korake.

Knjiga je nastala na pobudo **Miriam Pran**, predsednice Slovenskega kulturnega društva Oljka Poreč.

Iz Glas Istre povzela V. H.

PUST VESELIH UST

Tradicijska praznovanja pusta sega v predkrščansko dobo, za prve pustne šeme in pustovanja kot osrednje družabne dogodke pa so poskrbeli Rimljani.

V času pred pomladjo so praznovali več praznikov, ob katerih so se šemili in s tem oznanjali prihod toplejšega vremena ter prebujanja narave. **Beseda pust je v naš prostor prišla iz Italije** (*carnevale* – zloženska, ki v prevodu pomeni *odvzeti meso*).

Kurent – slovenski etnografski simbol

- Kurent je **najbolj prepoznaven slovenski** tradicionalen etnografski **simbol**.
- **Izvor** kurenta kot pustnega lika ni znan – nekateri ga povezujejo s poganskimi verovanji, enačijo s predniki Slovencev, spet drugi z naseljevanjem Uskokov v 16. stoletju.
- O kurentovem izvoru obstaja več mitov in legend – **kurent je**

pravzaprav mitološko in bajeslovno bitje, demon. Čeprav to oznako povezujemo z nečim slabim in temačnim, so kurenti v domove vedno prinašali veselje in radost, preganjali zimo in pozdravljali novo prebujenje narave.

- Za kurentov »dom« velja območje Ptuja, natančneje **Dravsko polje**.
- Kurent je 7. 12. 2017 postal del **UNESCOVE nesnovne kulturne dediščine**.

Zakaj imajo kurenti pet zvoncev?

Celotna kurentova oprava se imenuje **kurentija**. Najbolj prepoznaven in »veličasten« del kurentove oprave je kapa, sestavljena iz pobarvanega naličja, nosu, jezika in zobovja.

Kurent je oblečen v ovčji kožuh, pas iz verig, na katerem visi pet kravjih zvoncev, obute ima visoke črne čevlje ter zelene ali rdeče nogavice.

Po tradiciji mora imeti vsak pravi kurent pet zvoncev, saj točno pet zvoncev ustvarja pravo melodijo in hrup za uspešen pregon zime.

Obvezen del kurentove opreme je tudi ježevka – lesena palica, na koncu ovita v ježevo kožo. Na ježevko si

kurenti obesijo robce, ki jih prejmejo od deklet (če danes zbiramo vsečke, so včasih zbirali robce – najimenitnejši kurent je imel največ robcev).

Čar kurentovanja

Kurentovanje ima poseben pomen v slovenski kulturni dediščini prav zaradi nenapisanih pravil, ki so se jih morali držati izdelovalci kurentove opreme in tisti, ki so si nadeli kurentovo kapo.

V prvih desetletjih 20. stoletja so mladi fantje kurentijo izdelovali sami, pri tem pa uporabljali povsem naravne, kmečke materiale – tega načela se pri izdelovanju kurentove oprave držijo mojstri tudi danes. Fantje so kurentijo izdelovali skrivaj, dolgo v noč, saj nihče ni smel izvedeti, kdo se skriva za kurentovo kapo (kapo so kurenti smeli sneti samo doma in jo pospraviti v skrbno varovan prostor).

V kurentijo se je bilo dovoljeno obleči samo odraslim, neporočenim fantom. Kurenti so vse od svečenice do pepelnice srede v spremstvu hudiča hodili po vaseh ter z zvonjenjem, hrupom in poskakovanjem prebujali zaspane pomladne bogove.

Korant, kurentov narečni sinonim

V slovenskem prostoru se za kurenta uporablja več različnih poimenovanj – korant, korent, kurant, karnat (poznate še kakšnega?) – med katerimi prednjačita kurent in korant. Če pobrskamo po Slovarju slovenskega knjižnega jezika, lahko hitro opazimo razliko med poimenovanjema;

- **kúrent** - a m (û) etn. *pustna šema v kožuhu, z zvonci okrog pasu in posebnim pokrivalom, znana v vzhodni Sloveniji*
- **kórant** - a m (o) nar. *štajersko kurent*

Korant je torej narečno poimenovanje, sinonim knjižni različici kurent.

Raba izraza **korant** je najverjetneje povezana s težnjo po ohranjanju kulturne dediščine in hkrati izkaz spoštovanja do širšega območja vzhodne Slovenije, kjer so koranti »doma«.

Izraz **korant** je torej **stilno zaznamovan**, zato ga je v uradnih in strokovnih besedilih bolje nadomestiti s

knjižno, slogovno nezaznamovano različico **kurent**.

Kdor za pusta nese hrano v drugo hišo ...

Ne glede na to, ali vam je ljubše poimenovanje kurent ali korant, ta ostaja slovenski nacionalni simbol in pomemben del kulture dediščine. Dejstvo, da ima pust na Slovenskih tleh močno tradicijo, potrjujejo tudi kmečki reki in pregovori:

»Kdor za pusta nese hrano v drugo hišo, s tem odnese tudi ves plevel s svojih njiv na sosedove.«

22. februarja nas je za vedno zapustila naša dolgoletna članica

Marija Dragan

Družini izrekamo sožalje!

Počivala v miru!

Gregor Kos iz vasi Prečna pri Novem mestu je na dovozu do svoje našel kos meteorita, težak 203 grame. Strokovnjaki so potrdili, da gre za najdbo prvega kosa novega meteorita, potem ko smo bili 28. februarja priča padcu in eksploziji meteorita nad Slovenijo in Hrvaško. Strokovnja-

NAJDEN KOS METEORITA

ki ocenjujejo, da je na območju Novega mesta teh kosov zagotovo še nekaj deset, mogoče celo nekaj sto. Iskanja se nadaljujejo, iščejo jih tudi tujci.

Najden kos meteorita, ki so ga poimenovali Novo mesto, potrjuje, da so bili izračuni, kam je padel, pravilni, je povedal geolog Bojan Ambrožič z Instituta Jožef Stefan.

Najdeni kos meteorita so predstavili na novinarski konferenci.

Ambrožič je opravil tudi že prve analize meteorita. Med drugim je v njem prisoten nikelj, kar je tudi glavni pokazatelj, da je kamen res meteorit,

saj skorajda ni zemeljske kamnine, ki bi imela takšne koncentracije niklja, je povedal.

Direktor Zavoda RS za varstvo narave Teo Hrvoje Oršanič je spomnil, da so meteoriti v predpisih s področja varstva narave opredeljeni kot naravna vrednota, zato so deležni zakonske zaščite. Tovrstne najdbe so po njegovih besedah pomembne za razvoj znanosti in geologije. Najdbe morajo zato po njegovih besedah biti najprej dane znanstvenemu svetu v obdelavo in nato vrnjene najditelju, ki to lahko ohrani v trajno last.

Priprava V. H.

VODIČ ZA STARŠE

Če se je vaš otrok izgubil nekje po hiši, izključite WI-FI in takoj se bo pojavil. Morda za njim pride še sosed.

Doktor mi je rekel, da moram jesti torte!

- Kateri doktor?

Mali Mujo gre v prvi razred in učiteljica mu pravi: "Od sedaj boš Slovenec in ime ti bo Miha."

Ko pride domov, ga mama in ata vprašata, kako je bilo.

"Sedaj sem Slovenec in ime mi je Miha."

Skočita na njega in mu izprašita hlače: "Ti si Bosanec in ime ti je Mujo!"

Naslednji dan, ko učiteljica vidi nekaj modric, ga vpraša: "Kaj je bilo?"

"Samo 4 ure potem, ko sem postal Slovenec, sta me pretepla dva Bosanca."

Danes je naš praznik

...praznujemo dekleta in fantje

